

15.9.2015

Ramboll Finland AB
Tarja Ojala
tarja.ojala@ramboll.fi

Referens: Begäran om yttrande 8.5.2014

Yttrande i enlighet med 65 § i naturvårdslagen, gruvprojektet i Hannukainen, Kolari

Ramboll Finland AB har begärt om ett yttrande av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland (NTM-centralen) om Naturabedömningen av gruvprojektet i Hannukainen (daterad 7.5.2014), som det har gjort upp på uppdrag av Northland Mines Oy. Bedömningen har kompletterats 8.9.2014 med nedläggningsplanen för gruvan (Preliminary Closure Plan for the Hannukainen Mine).

Ett yttrande om Naturabedömningen har begärts av de svenska myndigheterna, eftersom Torne älvs–Muonio älvs vattenområde även hör till nätverket Natura 2000 i Sverige. Begäran om yttrande inkluderas i en process i enlighet med Esbokonventionen rörande gruvprojektet i Hannukainen. De svenska myndigheternas yttranden lämnades in till NTM-centralen 26.9.2014.

Projektfas

Kontaktmyndigheten har 24.1.2014 gett ett yttrande (LAPELY/85/07.04/2010) om MKB-beskrivningen rörande gruvprojektet. Naturabedömningen har gjorts utifrån alternativ VE4, enligt vilket man har beslutat att genomföra projektet. I alternativ VE4 är anrikningssområdet och anrikningssandområdet belägna i Rautuvaara och överskottsvattnet leds till Muonio älv. Enligt 65 § i naturvårdslagen (1096/1996) kan Naturabedömningen göras som en del av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning eller separat.

Gruvprojektet i Hannukainen har övergått i Hannukainen Mining Oy:s ägo våren 2015.

Beskrivning av gruvprojektet

I gruvprojektet utnyttjas två järnoxid-guld-koppar-malmfyndigheter. Den mängd som ska brytas uppskattas till 6–7 Mt malm och i genomsnitt 26 Mt gråberg och ytjord per år. Mängden anrikningssand uppskattas till 4,4 Mt per år. Gruvans slutprodukter består av cirka till 2–2,5 Mt järnkonzentrat och 20 000–60 000 ton guld- och kopparkonzentrat per

år. Järnkonsentratet transporteras per järnväg från Rautuvaara till hamnen och guld-kopparkonsentratet med lastbilar till ett smältverk i Sverige eller Finland.

Under gruvans verksamhetstid bildas sammanlagt 75 Mt lös jord. Mängden gråberg uppgår till 370 Mt, av vilket icke-syrabildande gråberg (NAF) utgör 180 Mt och eventuellt syrabildande gråberg (PAF) 190 Mt. Mängden LIMS-anrikningssand med låg svavelhalt uppgår till cirka 65 Mt och mängden High-S-anrikningssand med hög svavelhalt till cirka 11 Mt. Malmtillgången uppskattas till 115 Mt och räcker till för cirka 17 års produktion.

Bägge dagbrotten (Hannukainen och Kuervitikko) är belägna på Hannukainenområdet. I Hannukainen finns dessutom två gråbergsområden, två upplagsområden för ytjord, en vattenreservoar och ett krossverk.

I Rautuvaara placeras ett anrikningsverk, ett anrikningssandområde och en sedimenteringsbassäng. Områdena sammanbinds med en 9 km lång och 20 m bred transportkorridor. I korridoren byggs ett transportband för att transportera krossad malm från Hannukainen till Rautuvaara. Dessutom innehåller transportkorridoren en serviceväg, en 20 kV kraftledning samt en underjordisk vattenledning.

Gruvan kräver ingen täkt av tilläggsråvatten från omgivande vattendrag. Överskottsvattnet pumpas längs en cirka 11 km lång underjordisk rörledning från Rautuvaara sedimenteringsbassäng till Muonio älv.

Natura 2000-områden

Niesaselkä

Niesaselkä (FI 130 0706) hör till nätverket Natura 2000 som ett särskilt bevarandeområde (SAC-område). Grunden för skyddet är följande naturtyper i bilaga I till habitatdirektivet (prioriterade naturtyper anges med en asterisk): boreala naturskogar*, aapamyrar*, trädbevuxna myrar*, humushaltiga tjärn och sjöar samt mindre älvar och bäckar.

I Naturbedömningen omnämns som naturtyper i Niesaselkä även näringsfattiga och måttligt näringsrika sjöar, övergångsmyrar och strandmyrar, källor och källmyrar, rikkärr, silikatberg och lundar.

Niesaselkä hör till skyddsprogrammet för gammelskogar (AM0120248) och området skyddas genom naturvårdslagen. Områdets areal är 1 950 ha.

Torne–Muonio älvs vattenområde

Torne–Muonio älvs vattenområde hör till nätverket Natura 2000 som ett område i enlighet med habitatdirektivet både i Finland och Sverige. På

den finska sidan heter Naturaområdet Torne–Muonio älvs vattenområde (FI 130 1912) och på den svenska sidan Torne och Kalix älvsystem (SE 082 0430).

Skyddsgrunderna för Naturaområdet utgörs av naturtypen Fennoskandinaviska naturliga älvleder och uttern, som upptas bland arterna i bilaga II till habitatdirektivet.

På den svenska sidan är skyddsgrunderna för Naturaområdet följande naturtyper: fennoskandinaviska naturliga älvleder, mindre älvar och bäckar, fjällåar och bäckar, humushaltiga tjärn och sjöar samt näringsfattiga och måttligt näringsrika sjöar. Skyddsgrunden bland arterna i bilaga II till habitatdirektivet är uttern, flodpärlmussla, venhavre, grön flodtrollslända, stensimpa och lax.

Torne–Muonio älvs vattenområde hör dessutom till ett register över skyddsområden i enlighet med vattenramdirektivet (2000/60/EG) i både Finland och Sverige.

Sammanfattning av gruvprojektets konsekvenser för skyddsgrunderna i Naturaområdena enligt Naturbedömningen

Natura 2000-området Niesaselkä

De eventuella konsekvenserna som gruvverksamheten medför för Naturaområdet i Niesaselkä orsakas av damm och en försämrad luftkvalitet. Enligt bedömningen sträcker sig dammet under byggandet och nedläggningen av gruvan till större delen inte till Naturaområdet i Niesaselkä. Under produktion kan dammkonsekvenserna som längst sträcka till ett avstånd om cirka 7 kilometer och stendamm kan spridas ända till Naturaområdet. Enligt modelleringarna sträcker sig området med försämrad luftkvalitet inte till Naturaområdet.

Gruvverksamhetens konsekvenser för skyddsgrunderna i Niesaselkä anses vara av ringa betydelse.

Torne älv–Muonio älv vattensystem

Naturtypen Fennoskandinaviska naturliga älvleder, biflöden

Vid byggandet försvinner en sträcka på 1,2 kilometer av Kivivuopionoja och Laurinoja förstörs helt. Arealförändringen är mindre än 0,1 % av naturtypens areal. Förändringen bedöms vara måttlig.

Förändringarna i vattenföringen riktas i huvudsak till Niesajoki, vars vattenföring minskar nedanför Rautuvaara med 38 % och vid åmynningen med 8 %. Förändringen bedöms vara måttlig.

Konsekvenserna för vattenkvaliteten under byggnads- och verksamhetstiden bedöms vara ringa eller högst måttliga. De största konsekvenserna för vattenkvaliteten uppstår efter att gruvan har lagts ned, ifall sura vatten som innehåller skadliga ämnen inte hindras att komma ut i områdets vattendrag. Efter att lindringsåtgärderna utförts är konsekvenserna för vattenkvaliteten i Äkäsjoki, Valkeajoki och Kuerjoki ringa. Efter att lindringsåtgärderna utförts är konsekvenserna för Niesajoki måttliga.

Fennoskandinaviska naturliga älvleder, Muonio älv och Torne älv

Enligt bedömningen är gruvprojektets konsekvenser för Muonio älvs och Torne älvs vattenkvalitet ringa eller obefintliga, då lindringsåtgärderna beaktas.

Arter i bilaga II till habitatdirektivet

Av arterna i bilaga II till habitatdirektivet (arter som utgör en skyddsgrund i Finland och Sverige) förekommer utter, lax och stensimpa inom projektets konsekvensområde. Enligt bedömningen har projektet inga konsekvenser som försämrar dessa arters livsmiljöer.

Samkonsekvenser

Samkonsekvenserna för Hannukainen gruvprojekt och Kaunisvaara gruva på den svenska sidan bedöms vara ringa eller inte förekomma över huvud taget. Avloppsplatsen för vattnet från Kaunisvaara gruva ligger cirka 13 kilometer uppströms från avloppsplatsen för Hannukainen gruvprojekt. Avloppsvattnet från Kaunisvaara uppskattas att bli helt blandat före avloppsplatsen för vattnet från Hannukainen.

Enligt Naturabedömningen har gruvprojektet inte heller några samkonsekvenser med Ylläs centralreningsverk i norra delen av Rautuvaarabassängen. Här beaktas även en eventuell ökning av utnyttjandegraden i reningsverket. Det vatten som kommer från reningsverket leds längs ett utloppsrör till Niesajoki i maj–oktober.

Gruvprojektets samkonsekvenser med skogsbruk bedöms vara ringa och främst bero på den belastning av suspenderade ämnen som uppkommer vid dikning samt klimattförändringen.

Konsekvenser för Naturaområdenas enhetlighet

Sammanfattningsvis konstateras i bedömningen att projektets konsekvenser för enhetligheten i Naturaområdet Muonio älv–Torne älv har en mindre negativ betydelse.

Med beaktande av lindringsåtgärderna har projektet inga konsekvenser för enhetligheten i Naturaområdena Niesaselkä eller Torne och Kalix älvsystem.

Yttrande av Lapplands NTM-central

Bedömningens ändamålsenlighet

Material och metoder

Bedömningen baserar sig i huvudsak på materialet från MKB-förfarandet och miljötillståndsansökan samt på utredningar om lindringsåtgärder och samkonsekvenser med Kaunisvaara gruva.

De grundläggande uppgifterna om gruvprojektet, brytningsvolymen och placeringen av funktioner i Hannukainen och Rautuvaara presenteras i huvudsak väl och i tillräcklig utsträckning i bedömningen. Det skulle ha varit bra att i utgångsuppgifterna presentera de viktiga funktionernas placering på Torne älvs–Muonio älvs vattenområde och de biflöden som hör till Natura på konsekvensområdet samt ändringar gällande biflöden/bäckar (Laurinoja/Kivivuopionoja). Naturaområdenas gränser borde även visas på modelleringskartorna (damm, buller) i avsnittet där konsekvenserna diskuteras.

I bedömningen identifieras gruvprojektets väsentliga konsekvenstyper för skyddsgrunderna på Naturaområdena Torne älvs–Muonio älvs vattenområde och Niesaselkä på ett tillbörligt sätt. För naturtypen *Fennoskandinaviska naturliga älvleder* är det bra att projektets konsekvenser behandlas även för arter som är typiska för naturtypen (lax och öring) samt att det faktum att laxen hör till skyddsgrunderna för Torne älvs–Muonio älvs vattenområde på den svenska sidan har beaktats.

I Naturabedömningen behandlas gruvprojektets konsekvenser under byggnadsskedet, under verksamheten och efter att gruvan har stängts. De konsekvenser som orsakas av stängningen behandlas dock på en mycket allmän nivå. I vissa fall är det oklart för läsaren om slutledningarna avser konsekvenserna under gruvans hela livslängd eller endast konsekvenserna under byggnadsskedet och driften. Till exempel kunde man ha preciserat bedömningen av vattenkvaliteten i biflöden till Muonio älv i detta avseende.

I samband med MKB-förfarandet har omfattande och mångsidiga utredningar genomförts och Naturabedömningen baserar sig till stor del på detta material. Ur ett helhetsperspektiv vore det dock bra om vissa för bedömningen centrala modelleringar och övriga forskningsresultat även presenteras i den egentliga Naturabedömningen. Till exempel för Naturaområdet Niesaselkä skulle det ha varit bra att presentera resultaten från dammodelleringen. Ett annat alternativ är att åtminstone hänvisa direkt till MKB-beskrivningen när undersökningsresultatet återfinns i den.

Projektets konsekvenser för vattendrag har beskrivits för Muonio älv och dess biflöden först utan lindringsåtgärder (kapitel 8.4) och därefter

har man bedömt projektets konsekvenser på Naturaområdet Torne älvs–Muonio älvs vattenområde med beaktande av de lindringsåtgärderna. Presentationen ger en god bild av projektkonsekvenserna för biflödenas areal, vattenkvalitet och vattenföring, även om läsningen försvåras av att lindringsåtgärderna beaktas vid behandlingen vissa älvavsnitt, medan de inte beaktas vid andra. Till exempel i kapitel 8.4., med rubriken "Inverkan på ytvattnets mängd och kvalitet utan lindringsåtgärder", behandlas konsekvenserna för Äkäsjoki med beaktande av bl.a. återvinning av suspenderade ämnen i reservoaren och ledning av brottsvatten via reservoaren till Rautuvaara.

Det står klart att det inte är möjligt att genomföra gruvprojektet utan effektiva miljö- och vattenskyddsåtgärder. I detta avseende är konsekvensbedömningen före och efter lindringsåtgärderna något konstgjord. Enligt NTM-centralens syn skulle en bättre utgångspunkt för bedömningen ha varit en sådan projektplan som redan innehåller de centrala miljö- och vattenskyddsåtgärderna. Om det vid bedömningen ännu efter detta kvarstår en osäkerhet om huruvida projektet medför betydligt försämrande konsekvenser för Naturaområdenas skyddsgrunder, bör det undersökas om osäkerheten kan avlägsnas med hjälp av lindringsåtgärder.

Vattenhantering

Det hade funnits skäl för att beskriva gruvans vattenhantering tydligare i bedömningen, eftersom projektets centrala konsekvenser för Naturaområdet Torne älvs–Muonio älvs vattensystem uppkommer via vattendragskonsekvenserna. Uppgifter om vattenbalans och åskådliggörande av gruvans vattencirkulation med hjälp av en schematisk bild skulle ha hjälpt till att skapa en helhetsuppfattning.

Vattenhanteringsåtgärderna beskrivs på en mycket allmän nivå. I bedömningen konstateras till exempel endast att vattnet från det gamla brottet i Kuervitikko behandlas och avleds till reservoaren. Eftersom vattnet från Kuervitikkbrottet innehåller ämnen som är skadliga för vattenfaunan, bl.a. nickel, aluminium, antimon, koppar och zink, skulle det ha varit nödvändigt att utreda vilka vattenbehandlingsmetoder som används. I anslutning till vattenskyddet är dessutom avloppsplatsen för dräneringsvatten från de gamla brotten i Hannukainen (Laurinoja, Kuervitikko) fortfarande olöst. Om rörledningen mellan Rautuvaara och Muonio älv på grund av tidplansrelaterade orsaker inte är klar innan brotten dräneras, avleds vattnet till Niesajoki, i annat fall till Muonio älv.

I detta fall, då Naturabedömningen utgår från det alternativ för vilket miljötillståndet ansöks, skulle det ha funnits en god möjlighet till en mer detaljerad presentation av vattenbehandlingsmetoderna. Även Havs- och vattenmyndigheten har i sitt yttrande även ägnat uppmärksamhet åt

att osäkerheten om de vattenbehandlingsmetoder som används också medför osäkerhet i bedömningen av konsekvenser för vattendrag.

Ramboll Ab har kompletterat uppgifterna om vattenbehandling den 26 och 29 juni 2015. Av tilläggsuppgifterna framgår bland annat att avsikten inte är att dränera det gamla brottet i Rautuvaara. Planen om partiell dränering av det gamla brottet i Rautuvaara anknyter till gruvans byggnadsskede, där ett alternativ som övervägs är att lagra anrikningssand med hög svavelhalt i de gamla dagbrotten i Rautuvaara innan det egentliga upplagsområdet blir klart.

Osäkerhetsfaktorer

Osäkerhetsfaktorerna i bedömningen konstateras främst vara relaterade till tekniska detaljer, modelleringar rörande uppgifter om luft- och vattenkvalitet samt damm- och bullermodelleringar. Med tanke på försiktighetsprincipen är det bra att utsläppsbedömningarna rörande luft- och vattenkvalitet har erhållits genom modellering av den värsta möjliga situationen (worst case), där lindringsåtgärderna inte har beaktats. I samband med detta skulle det dock ha varit bra att lyfta fram de viktigaste utgångspunkterna för modelleringarna (fält-/laboratedata) och utifrån detta diskutera modelleringarnas tillförlitlighet.

I bedömningen konstateras även att osäkerhet förknippas med lägesuppgifterna om laxfiskars yngelproduktionsområden och födoområden, men att detta inte inverkar på slutledningarnas tillförlitlighet. Enligt NTM-centralens syn finns det skäl att komplettera bedömningen till denna del (se typiska arter för naturtypen *Fennoskandinaviska naturliga älvleder*).

Stängning av gruvan

Enligt Naturabedömningen är avsikten att antingen fylla dagbrotten med vatten eller låta dem fyllas av sig själva. LIMS-anrikningssanden och anrikningssanden med hög svavelhalt i Rautuvaara och PAF-gråbergshögarna i Hannukainen täcks med en bentonitmatta och flera jordlager, vilka täcks med växtlighet. Stängningen av gruvan uppskattas pågå i fyra år. Under denna tid pågår aktiva och passiva åtgärder. Avsikten är att fortsätta konsekvensobservationen i 25 år efter stängning. Enligt bedömningen kan de största skadliga konsekvenserna som orsakas av nedläggningen för Äkäsjoki och Niesajoki förhindras med hjälp av vattenskyddsåtgärder och olika konstruktioner.

Konsekvenserna efter stängning kommer att infalla under flera årtionden. I Naturabedömningen redogörs inte för bl.a. stängningens konsekvenser för Niesajoki på lång sikt, om rörledningen till Muonio älv måste användas under flera år efter att gruvan har stängts. Användningen av rörledningen minskar vattenföringen i Niesajoki, vilket på lång sikt kan orsaka väsentliga förändringar i älvens ekologi.

Enligt stängningsplanen pågår planeringen av gruvans stängning kontinuerligt. Den planen om stängning och de åtgärder som krävs lämnas in till myndigheterna innan gruvan stängs.

NTM-centralen anser att de uppgifter som beskriver gruvans stängningsplan fortfarande ligger på en så allmän nivå att det inte är möjligt att ta ställning till huruvida stängningen av gruvan kan ha betydligt försämrade konsekvenser för skyddsgrunderna för Torne älvs–Muonio älvs Naturaområde.

Gruvverksamhetens konsekvenser för skyddsgrunderna för Niesaselkä Naturaområde

Större delen av det damm som uppkommer i projektet kommer från dagbrotten i Hannukainen. Därutöver uppstår dammutsläpp även i Rautuvaara anrikningssandområde. Hannukainen brottområde ligger som närmast på cirka sex och Kuervitikko brott på över åtta kilometers avstånd från Niesaselkä Naturaområde. Enligt modelleringarna sträcker sig dammkonsekvenserna cirka fyra kilometer i det första skedet av verksamheten, då brytning utförs endast i Hannukainenbrottet. Dammets konsekvensområde är som störst när brytning utförs både i Hannukainen och Kuervitikko. Då kan konsekvenserna som värst sträcka sig till cirka sju kilometers avstånd från gruvområdet och även till Niesaselkä Naturaområde.

Inverkan av dammet och orenheter i luften minskas av de dominerande låga vindhastigheterna på området och den dominerande vindriktningen bort från Naturaområdet.

Utifrån de uppgifter som presenteras i Naturabedömningen anser NTM-centralen att gruvverksamheten inte orsakar betydande olägenhet för naturtyperna inom Niesaselkä Naturaområde förutsatt att effektiva dammbekämpningsåtgärder vidtas i samtliga arbetskedan.

Gruvverksamhetens konsekvenser för skyddsgrunderna för Naturaområdet Torne älvs–Muonio älvs vattenområde

Naturtypen Fennoskandinaviska naturliga älvleder

Gruvverksamhetens konsekvenser för naturtypen *Fennoskandinaviska naturliga älvleder* orsakas via arealförändringar och förändringar i vattenföringen och vattenkvaliteten. Byggandet förstör helt Laurinoja och en sträcka på cirka 1,2 km av Kivivuopionoja. Inga uppgifter presenteras om längden på Laurinoja, men arealförändringen som riktas mot naturtypen har beräknats uppgå till mindre än 0,1 % av

naturtypens totalareal. Förändringarna i vattenföring riktas i huvudsak till Niesajoki, vars vattenföring minskar nedanför Rautuvaarabassängerna med 38 % och vid åmynningen med 8 %. Även förändringarna i vattenkvaliteten är störst i Niesajoki.

I Naturbedömningen bedöms de arealförändringar som förorsakas naturtypen *Fennoskandinaviska naturliga älvleder* ha måttlig betydelse. Detta gäller även förändringarna i vattenföringen. De förändringar som gäller vattenkvaliteten efter lindringsåtgärder är av måttlig betydelse för Niesajoki och av liten betydelse för övriga åar och älvar inom området. Dessutom konstateras det särskilt i bedömningen att konsekvenserna av belastningen av suspenderade ämnen för naturtypen *älvleder* kommer att vara av måttlig betydelse.

Naturbedömningen saknar ett sammandrag om dessa förändringars inverkan på naturtypen *älvleder*. I bedömningens slutledningar konstateras dock att de negativa konsekvenserna riktas till en mycket liten del av naturtypens areal, och att det huvudsakligen på grund av detta anses att gruvprojektets konsekvenser kommer att vara av mycket liten betydelse för enhetligheten i Torne älv–Muonio älv Naturaområde.

NTM-centralen konstaterar att man vid bedömningen av betydelse utöver arealen även bör beakta betydelsen av förstörda eller förändrade områden för skyddet av naturtypen. Den arealförändring som riktas mot naturtypen kan vara betydande, även om den skulle riktas mot en liten del av naturtypen, såsom EU-domstolen har beslutat i ärende C-285/11 rörande en omfartsväg.

I bedömningen bör även beaktas att skyddsnivån för naturtypen *Fennoskandinaviska naturliga älvleder* har uppskattats vara ogynnsam, otillräcklig i rapporteringen om verkställandet av naturdirektivet 2007–2012.

Typiska arter för naturtypen Fennoskandinaviska naturliga älvleder

De typiska arterna för naturtypen Fennoskandinaviska naturliga älvleder inkluderar lax och havsöring. Torne älv och Muonio älv är värdefulla vandringsfiskälvar, eftersom det naturligt förökande Östersjölaxbeståndet endast förekommer i dessa älvar och i Simo älv i Finland. Dessutom förekommer lokala öringbestånd i Torne älv–Muonio älvsvattenområde. I Sverige ingår lax och stensimpa i skyddsgrunderna för Naturaområdet Torne och Kalix älvssystem, men Finland har undantagstillstånd rörande förpliktelserna om fiskarter i habitatdirektivet.

Östersjöns laxbestånd (*Salmo salar*) klassificeras som sårbara (VU) arter (Rödlistade arter i Finland 2010). Havsöringen hör till de akut hotade (CR) arterna.

I Naturbedömningen har man kommit till att projektets konsekvenser för de typiska arterna för Torne älvs–Muonio älvs Naturaområde som helhet betraktat är måttligt negativa. Bedömningen baseras i huvudsak på de ovan nämnda förändringarna i areal, vattenföring och vattenkvalitet i biflöden till Muonio älv. Som en följd av förändringarna förloras det lokala öringbeståndet i Laurinoja och öringens vandring till Kivivuopionoja förhindras, eftersom en damm kommer att byggas i sammanflödet av Kivivuopionoja och Valkeajoki. Dessutom bedöms att Niesajoki inte lämpar sig som livsmiljö för den lokala öringen på grund av den förändring i vattenföringen som sker nedanför Rautuvaarabassängerna. I bedömningen konstateras även att suspenderade ämnen kan samlas i det nedre loppet av Valkeajoki och Kivivuopionoja under byggandet till den mån att det stör öringens fortplantning inom området. Projektet anses inte medföra några konsekvenser för havslaxen som leker i Muonio älv.

Sommaren 2014 utfördes provfångst av vandringsyngel av havsöring i Äkäsjoki och i Muonio älv genomfördes en kartläggning av fortplantningsområden i närheten av utloppsröret. Utredningsresultaten har dock inte bifogats till Naturbedömningen. Undersökningarna hänförde sig till de ytterligare utredningsbehov som kontaktmyndigheten lagt fram i sitt yttrande (24.1.2014). Kontaktmyndigheten har konstaterat att man vid placeringen av utloppsröret bör beakta fortplantningsområden för lax och öring i älvfåran nedanför röret samt ynglets födoområden, dvs. omständigheter som enligt bedömningen kommer att få betydande konsekvenser.

Enligt NTM-centralens syn bör bedömningen kompletteras med konsekvenserna för laxfiskar. Även Havs- och vattenmyndigheten har i sitt yttrande (8.9.2014) uppmärksammat att det inte finns tillräckligt med information om laxens yngelproduktions- och tillväxtområden inom projektets konsekvensområde och förutsatt att frågan utreds. Norrbottens länsstyrelse har dessutom framfört att man i Naturbedömningen förutom laxen även bör beakta andra arter i habitatdirektivet, som stensimpan.

I kompletteringen bör resultaten från de undersökningar som utförts sommaren 2014 presenteras. Dessutom bör betydelsen av åarnas/bäckarnas inom konsekvensområdet som fortplantnings- och tillväxtmiljö för laxfiskar i relation till hela naturtypen *älveder* utredas, för att kunna bedöma vilken betydelse förändringarna har för skyddet av hela Torne älvs–Muonio älvs Naturaområde. Relaterat till detta konstateras det i bedömningen endast att Äkäsjoki är ett av de viktigaste fortplantningsområdena inom Torne älvs vattenområden för havsöringpopulationer. Uppgifter om huruvida laxen fortplantar sig i Äkäsjoki presenteras inte. Det är också oklart vilken betydelse det faktum att öringen inte kan vandra upp längs Kivivuopionoja har för öringbeståndet. Även Niesajokis betydelse som fortplantningsområde för havsöringen bör preciseras. Vid behandling av den minskade

vattenföringens konsekvenser för öringens fortplantningsförhållanden bör även situationer med lågvattenföring beaktas. Vattensituationen under lågvattenföring påverkar särskilt de grunda älvavsnitt som fiskynglet vistas i och kan således påverka yngelproduktionen.

Därutöver behövs en grundligare utredning av de eventuella konsekvenserna av belastningen av suspenderade ämnen på lekområdena. Enligt bedömningen hamnar cirka hälften av belastningen av suspenderade ämnen i Äkäsjoki och Niesajoki.

I kompletteringen bör även tydligt presenteras de åtgärder som kan anses säkerställa att laxfiskbestånden också i framtiden förblir livskraftiga i Torne älvs–Muonio älvs vattenområde.

Arter i bilaga II till habitatdirektivet

Av arterna i bilaga II hör uttern till skyddsgrunderna för Torne älvs–Muonio älvs vattenområde på den finska sidan. På den svenska sidan hör förutom uttern samt laxen och stensimpa, vilka nämns ovan, även grön flodtrollslända, venhavre och flodpärlmussla till skyddsgrunderna för Naturaområdet Torne och Kalix älvsystem. Norrbottens länsstyrelse har i sitt yttrande (12.9.2014) konstaterat att alla arter som utgör skyddsgrunden bör observeras i Naturabedömningen. Enligt NTM-centralens syn har gruvprojektet i Hannukainen sannolikt inga betydligt försämrande konsekvenser för förekomsten av stensimpa, grön flodtrollslända eller venhavre, vilket innebär att en i 65 § i naturvårdslagen avsedd bedömning inte är nödvändig till denna del.

Utterns förekomst på gruvprojektets konsekvensområde har utretts i samband med MKB-förfarandet åren 2008 och 2011. Två uttrar har observerats i Äkäsjoki och en i Niesajoki. I Naturabedömningen konstateras dock att det inte finns information om platser där uttrarna förökar sig och rastar.

Uttern hör till arterna i bilaga IV (a) till habitatdirektivet, dvs. arter som kräver strängt skydd. Enligt 49 § i Finlands naturvårdslag är det förbjudet att förstöra och försämma platser där individer av de djurarter som nämns i bilaga IV (a) till habitatdirektivet förökar sig och rastar. Således anser NTM-centralen att Naturabedömningen ska kompletteras med uppgifter om utterns förökningsområden.

Flodpärlmusslan hör till skyddsgrunderna för Naturaområdet Torne och Kalix älvsystem. Inom Torne älvs vattenområde finns tre kända förekomster av flodpärlmussla, en på den svenska och två på den finska sidan. I huvudfåran har flodpärlmussla inte påträffats. Enligt NTM-centralens syn bör det dock ännu utredas om kartläggningar av flodpärlmussla har gjorts i närheten av utloppsroret och därigenom säkerställas att flodpärlmussla inte förekommer inom området.

Sammandrag

Utöver bedömningar av naturtyper och arter ska Naturabedömningen även omfatta en bedömning av konsekvenserna för Naturaområdets integritet. I habitatdirektivet uttrycks saken på följande sätt: *de behöriga nationella myndigheterna ska godkänna planen eller projektet först efter att ha försäkrat sig om att det berörda Naturaområdet inte kommer att ta skada*. Detta innebär inte att området behöver vara i ett helt naturligt tillstånd, utan att Naturaområdets ekologiska struktur och funktionalitet förblir livsdugliga. Detta innebär även att bestånden av de arter som är beroende av naturtypen förblir livsdugliga.

Niesaselkä Naturaområde

Enligt NTM-centralens syn har gruvprojektet i Hannukainen inga betydligt försämrande konsekvenser för skyddsgrunderna för Niesaselkä Natura 2000-område eller områdets enhetlighet.

Torne älvs–Muonio älvs Naturaområde

NTM-centralen anser att Naturabedömningen inte är tillräcklig för att bedöma huruvida gruvprojektet i Hannukainen har betydligt försämrande konsekvenser för skyddsgrunderna för Torne älvs–Muonio älvs Naturaområde och områdets enhetlighet.

Naturabedömningen bör kompletteras för lax och öring, som är typiska arter för naturtypen *Fennoskandinaviska naturliga älvleder*. Frågans betydelse ökas av att projektets konsekvenser sträcker sig till Naturaområdet Torne och Kalix älvsystem, vars skyddsgrunder laxen hör till.

Dessutom ska bedömningen kompletteras med en utredning om utterns förökningsplatser och genom att säkerställa att flodpärlmusslan inte förekommer inom utloppsörets område i Muonio älv.

NTM-centralen konstaterar även att det inte finns tillräckligt med information om konsekvenserna av stängningen för skyddsgrunderna för Torne älvs–Muonio älvs Naturaområde på lång sikt. Planeringen av stängningen preciseras stegvis medan projektet framskrider. Enligt NTM-centralens syn är det inte möjligt att i detta skede ta ställning till slutledningarna i bedömningen,

Naturskyddsenshetens chef Päivi Lundvall

Överinspektör Liisa Viitala

FÖR KÄNNEDOM

Hannukainen Mining Oy / Jouko Pakarinen
Miljöministeriet / Aulikki Alanen
Forststyrelsen, Lapplands naturtjänster / Liinu Törvi